

פרשת עקב

תשפ"ה

גיליון 273

א לעבטונגער שבת

הארט העשבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא

"תנה בני לבך לי"

פניני פרשה

"והיה עקב תשמעון" (ז יב)

בדברי ה'זוהר' בפרשתנו מאריך לדבר במעלות ה'ברכות' שמברכים על האכילה ב'ברכות הנהנין' ו'ברכת המזון'. המובא מכך בפרשייתנו.

ואפשר לרמוז זאת בפסוק זה 'והיה עקב תשמעון' שדייקא מתוך ה'גשמיות' – העקבים בא אחר כך: 'תשמעון' – הברכות שיש בהם ענינה ושמיעה, ונהיה – 'תשמעון' – שמיעה בקול ה' – התגלות כבוד מלכותו. וכידוע הביוריס שנושים באכילה כראוי בברכותיה.

ואפשר להוסיף ולומר: שהר"ת של זה הפסוק 'והיה עקב תשמעון וכו' בגימטריא: 'ברכות' ועוד שבעה עשר שגמ' טוב ע"ד הפסוק: (ישעיה ג) אקרו צדיק פי טוב פי פרי מעללים יאכלו – ענין אכילתם של צדיקים.

"והיה עקב תשמעון" (ז יב)

בדברי רש"י ע"כ: המצוות הקלות שאדם דש בעקביו. ובדברי ה'מדרש תנחומא' שדוד המלך אמר לפני הקב"ה שנייה גם במצוות הקלות ע"ד הפסוק: 'בשמרם עקב רב' (יעו"ש).

ואפשר לומר ע"פ דבריהם (ב"ר פרשה מב), אין 'והיה' אלא לשון שמחה, (ועיין ע"כ בספרי החסידות). דהא בהא תליא, דע"י שמחת המצוות, ששמחים ומעריכים כל דבר 'מצוה' – נזהרים גם במצוות הקלות שדישים בעקביהם. וזהו: 'והיה' – דע"י שמחת המצוות – 'עקב תשמעון' – שישמעו ויקיימו גם המצוות הקלות.

"והיה עקב תשמעון ושמר ה' אלוך לך את הברית" (ז יב) גדול הוא כוח השמיעה – דע"י מתחברים אנו להשי"ת, גם אם נמצאים בעקביהם, וכמו דמצינו אצל יתרו דכוחו השמיעה עזב את כל הע"ז והתחבר ל'ברית' עם עם ישראל (המובא בפסוק זה 'את הברית'). וכמובא בליקוטי מוהר"ן (מ"ז ב) עה"פ 'וישמע יתרו' ששמיעת יתרו נחשב לשמיעה, שנכנס באזניו.

כן אפשר להסמך ולומר ע"פ דברי ה'זוהר' (במדבר קלח): 'דבשמיעה אתכליל – בינה', והא 'בינה' הוא עולם התשובה, וזהו הסמיכות בין 'שמיעה' לעקביהם, לאלו הנמצאים בעקביהם וצריכים לחזור בתשובה.

כן אפשר להוסיף ע"ד רמז בפסוק: 'שמע ישראל' שגם אלו הרחוקים מאוד אומרים פסוק זה – וביותר בעת מסירות נפשם לה' (עיין בליקוטי מוהר"ן פ ב), וזהו: 'והיה עקב תשמעון' – שגם אלו מעם ישראל הנמצאים בעקביהם רח"ל, נמצאת השמיעה של 'שמע ישראל'.

"ולא תעבוד את אלהיהם כי מקש הוא לך" (ז טז) בתרגום אונקלוס: 'מוקש' לתקלא' שהוא מכשול. עיונותיו של האדם הם מכשול לאדם ע"ד: 'עבירה גוררת עבירה', ובליקוטי מוהר"ן (ר"ד) שצריכים יגיעות רבות כדי להפשיט הבגדים הצואים שנלבשו ע"י העוונות, כמו שכתוב (זכריה ג): 'הסירו הבגדים הצאים', כי אלו הבגדים מונעים אותם מלחזור לקב"ה, והם מפסיקים כמו נהר המפסיק, שא"א להלך דרך אותו הנהר.

ועוד שם (ליקוטי ח"י מג): עיקר הגבורה הוא בלב דהיינו מי שלבו חזק, אינו מתירא משום דבר ורץ לתוך קשרי המלחמה, ומתגבר על ידי חוזק ואומץ לבו. וכן להיפך, רכי ללב הם מתפחדים, כמ"ש (דברים כ): "איש הירא ורך הלבב... כי על ידי רך לבב, על ידי זה הוא מתירא.

כשיש לאדם לב ישראלי אין שייך אצלו מקום

היה זה; עת עקר רבינו מוהר"ן את מקום מגוריו לעיר ברסלב, עז היה חפצו שיהיה לו מקום הולם מחוץ לעיר בו יוכל להתבודד ולשפוך לבו לפני השם יתברך.

"האם מצוי כאן מקום מתאים להתבודדות?" שאל מיישחו מאנשי המקום. מצויה מערה אחת המתאימה לדבר זה, השיב חלה, "אך רחוקה היא מעט מן העיר". רחוק? השיב רבינו בשאלה, מהו למעשה המרחק בין הפה והלב? "רבינו אף ציין בהזדמנות זו, כי כדי לקיים את עצת ההתבודדות אין זקוקים תנאים מיוחדים, "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו". – את ההתבודדות אפשר לקיים גם לא מחוץ ליישוב, אפשר להתבודד לפני יתברך בכל מקום ובכל זמן.

ועוד זאת מסופר כעין זה, על מקום לבו של אדם שזה תמיד קרוב אליו, מהמובא בשיחות הר"ן (קל"ט): סיפר לי אחד מאנשיו, שפעם אחד סיפר לרבינו ז"ל, שדיברו לו איזה שידוך לפניו, ואמר האיש לפניו, ששם אין מקום לפניו (לדור שם). השיב לו: כשיש לאדם לב של ישראלי אין שייך אצלו מקום, כי הלב הוא אלוקות.

והרי כך הם נכתבים (ליקוטי ח"י ב'): כשיש לאדם לב, אין שייך אצלו מקום כלל, כי אדרבה, הוא מקומו של עולם וכו'. כי האלוקות הוא בלב, כמו שכתוב (תהלים ע"ג): "צור לבבי", ואצל השם יתברך נאמר (שמות ל"ג): "הנה מקום אתי" – שהוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו (כמובא בפרש"י, ובמד"ר שם). נמצא, מי שיש לו לב ישראלי, אין ראוי לו לומר שמקום זה אין טוב לפניו, כי אין שייך אצלו מקום כלל, כי אדרבה הוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו.

"תנה בני לבך לי ועיניך" (משלי כג). ובמדרש: 'אמר הקדוש ברוך הוא אי יתב לי לבא ועינא אנא ידע דאנת דיד'. ניתן את ליבנו, רגשותינו להקב"ה, למעשים טובים. עבדו בלבב שלם בתפילותיו ובעבודתו, דהא הכל בו תלוי ועומד. רחמנא ליבא בעי.

שירת הפרשה

"ולעבדו ככל לבבכם" – נקרא בפרשה
ב"לב" הוי עקר העצמה להמליך המלוכה.

עקר הגבורה בלב, בשני היצרים להתעלות
פשיט לאדם לב, כלל הדרכים לפניו פרושות.

"ולב חלל בקרבי" – בכוחו מתנהה העבודה
ר'חמנא לבא בעי" – העבודה בעולם העשירה.

הלב הוא הציר של כלל העולמות
"צור לבבי" – דרכו מצטירים כל המדרגות.

השבוע אנו קוראים בפרשה את הפסוק שגם נקראת בקריאת שמע: "ולעבדו בכל לבבכם". פסוק זה כבר מתפרש בפי חז"ל על ענינה של עבודת התפילה. רש"י בפירושו מביא דרשת הספרי: עבודה שהיא בלב, וזוהי תפילה, שהתפילה קרויה עבודה.

ברם; אין מקרא יוצא מדי פשוטו, וכבר דרשוהו על קיום מצוות התורה ב'כוונת הלב' וכמובא בזהר על עשיית המצוות בדחילו ורחימו.

ובספר 'זמרת הארץ' להרה"ק מטשעהרין: כי עיקר שלימות העבודה היא שתהיה בכוונת הלב בשלימות, בבחינת: ולעבדו בכל לבבכם, כי רחמנא ליבא בעי.

ואפשר לומר שכתוב ענינו של "לב" יחד עם "תפילה", ללמד על כלל עבודתו ומצוותו שיהיה 'לבב שלם' – דהא עיקר שלימות עבודה שהיא משולבת יחדיו עם "התפילה" – כמובא ע"כ בארכה.

ה"לב" הצייר של המידות לטוב ולרע

על מהותו של "לב" בר ישראל בשרשי הדברים, וגם הקשר לתפילה, נוכל ללמוד מהא המובא בעומק בליקוטי מוהר"ן (תורה מ"ט), בהסבירו: שקודם הבריאה היה אור הקדוש ברוך הוא אין סוף. והיה ברצונו שיתגלה מלכותו, צמצם את האור לצדין, ונשאר חלל פנוי. ובתוך החלל הפנוי, ברא העולמות (כמבואר ב"ש"ח חיים"). והתגלות מלכותו אי אפשר להשיג אלא על ידי המידות, שעל ידם משיגים אלקותו, ויודעין שיש אדון מושל ומנהיג.

והלב הוא הצייר של המידות, כמו שכתוב: "צור לבבי". וכבר בבריאת העולם נבראו שני היצרים כדברי חכמינו (ברכות ס"א) על הפסוק: "וייצר" – בשני יודיין. והם שני יצירי, יצר טוב ויצר הרע.

ועיקר היצרים, הם מהלב כמו שכתוב: "כי יצר מחשבות לבו", ועיי' יוכל לבוא להתגלות המידות, הינו לעבוד את השי" בהדרגה ובמידה. וכשחושב מחשבות רעות, הוא מטמטם הלב, בבחינת ערלת לב. ומקלקל את הבריאה, החכמה שבלב. כי היצר הרע הוא טיפשות לב, כמו שכתוב (דברים י'): "וימלטם את ערלת לבבכם", ותרגמו: "ית טפשות לבכון" וכשחושב מחשבות טובות בלב איך לעבוד את השי" בזה נעשה לבו: "צור לבבי", ובבחינת: "ולב חלל בקרבי". ועיי' פעולותיו ומידותיו הטובים, מתגלה בתוך חלל הפנוי – בעולמו אנו שהוא מקבל עליו עול מלכות שמים שלמה.

וזה הכתוב בפרשייתנו "ולעבדו בכל לבבכם", 'איזהו עבודה שבלב זה תפלה' (תענית ב). כי תפילה היא התגלות מלכותו בזה העולם – מלכות דוד, כמ"ש על דוד המלך: "ואני תפלה". ועיקר התפילה תלוי בלב, שישים כל לבו עליה. שלא יהיה בשפתם כבדוני ולבם רחוק ממני, ועיי' תפלה שבלב, נתגלה מלכותו בתוך החלל הפנוי, בתוך המידות, בתוך העולמות.

עיקר הגבורה הוא בלב

ובדברים המפורשים למעשה ב'עבודת הלב' הוא בדבריו בליקוטי מוהר"ן (קל"ח): כי עיקר האלוקות הוא בלב, כמו שכתוב (שם ע"ג): "צור לבבי". ומי שהוא "בר לבב" בבחינת (שם ק"ט): "ולב חלל בקרבי", יוכל לידע עתידות, על ידי מה שהלב אומר לו, שהוא דברי ה' ממש. וזהו: "לך אמר לבי בקשו פני" (תהלים כ"ז), ופירש רש"י: בשליחותך, כי מה שהלב אומר, הם דברי ה' ממש. והבן.

הַמִּשְׁךְ הַיָּמִינִי פְּרִיָּשָׁה

"איכה אוכל להורישם... לא תירא מהם" (ז יח)

כבר מובא בגדול מעלת מידת ה'עזות דקדושה', כדברי המשנה (אבות פ"ה) 'הו' עז כנמר', ובליקוטי מוהר"ן (קמ"ז) על גודל מעלת העזות דקדושה מביא את מאמרם 'מפני מה ניתנה תורה לישראל מפני שהן עזין' (ביצה כח:) וזאת אנו רואים כאן בקרא, שהדבר הראשון שהפסוק מצווה הוא: 'לא תירא מהם' – עזות דקדושה. ואפ"ל בדרך רמז: שהר"ת של: 'לא תירא מהם' (עם האותיות, התיבות והכולל) הוא גימטריה: 'עזות'. רמז ל'עזות דקדושה'.

'יודעת עם לבבך כי כאשר יסור איש את בנו הוי"ה אלוהיך מיסור' (ח.ה)
על אף 'ייסור איש את בנו' – היסורים – ו'אלוהיך מיסור' – מידת ה'דין', כבר הוקדם לכך: 'הוי"ה' – מידת ה'רחמים' – 'ה' א' מיסור' – וכמובא ברש"י (רש"י בראשית); הקב"ה הקדים מידת הרחמים ושיתפה למידת הדין, והיינו דכתיב 'ביום עזות הוי"ה אלוהים ארץ ושמים'. ולמעשה מה שנוכל ללמוד מכאן דבתוך מידת הדין, ישנה גם רחמים.

'ושמרתם את כל המצוה אשר אנכי מצוך היום למען תחזקו ובאתם וירשתם את הארץ' (יא.ח)
הנה 'ארץ' נקראת 'מלכות', וכמובא (בלק"ת להאר"י) עה"פ ארץ אשר אבניה וכו' 'סחם ארץ הוא בנובא'.

וזהו ע"י 'ושמרתם את כל המצוה' זוכים ל'ירשתם את הארץ' – להתגלות מלכותו. בשבעים ה'מצוות' הם שנוכל להשיג אותה ית' בעולמנו וכמובא ע"כ רבות. ובליקוטי (ל"ג) 'זוה בחינת של תרי"ג מצוות, כי השי"ת שיער בדעתו שעל ידי המצוה הזאת נוכל להשיג אותה, ועל ידי זה צמצם את אלקותו דוקא באלו התרי"ג מצוות'. כן אפ"ל ע"פ המובא (ליקוטי"כ ב"ב) 'ע"י שמשמש הגוף להנשמה בעשיית מצוות מעשיות, נעשה הגוף בחינת בשר להנשמה', וזהו: 'ושמרתם את כל המצוות' – ע"י קיום המצוות – 'ירשתם את הארץ' שגם ה'ארץ' – ארציות הגוף מתעלה.

'ושמרתם את כל המצוה אשר אנכי מצוך היום' (יא.ח)
ע"פ דברי ה'תולדות יעקב יוסף' (ג פו): ש"לבוש האדם נעשה מהמים שלו ממש, כנגד רמ"ח איברי הזכר, ושם"ה לא תעשין הם בנובא, דעיקר לבוש האדם הם מרמ"ח מצוות עשה, רק צריך שלא 'פגום בהשם"ה ימים שהם נגד הלא תעשין, ובוה נשלם האדם לגמרי'.

יש לדייק בדבריו – 'אשר אנכי מצוך היום', שהמצוות – הם הם הימים של האדם. **'ושמרתם את כל המצוה אשר אנכי מצוך היום למען תחזקו' (יא.ח)**
ה'מצוות' הם אשר נותנים 'חיזוק' לאדם, ע"ד 'מצוה גוררת מצוה'. וזהו: 'ושמרתם את כל המצוה' – בריש, ולאח"כ: 'אשר אנכי מצוך היום'. דנשתלשל מכך עוד מצות.

'ארץ אשר ה' א' דרש אותה תמיד... מראשית שנה עד אחרית שנה' (יא.ב)
ע"פ המובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (מ תנינא) שמי שטעם באמת טעם ארץ ישראל יכול להכיר באחר אם היה אצל צדיק אמת על ראש השנה, יעו"ש. ואפ"ל שזהו הפסוק: 'ארץ אשר ה' א' דורש אותה' דקאי על ארץ ישראל, ובהמשך: 'מראשית שנה עד אחרית שנה' הרימו על 'ראש השנה'.

ואפשר להוסיף בתיבת: 'דורש' ע"ד הכתוב 'דרשו ה' בהמצאו' – דקאי על ימי התשובה, ובראש ראש השנה כמובא בר"ה (ח"פ).

'והיה אם שמעו תשמעון' (יא.ג)
בדבריהם (סוכה מז. ורש"י): 'אם שמעו תשמעון' – ישנן תוספת אות ת', וזאת ת' ויש לומר ד'בתשמעון' הנלמד מכך דברים חדשים – ישנה תוספת אות ת', וזאת ת' הוא מלשון חקיקה ורשימה ע"ד הכתוב (יחזקאל ט) 'והתית ת"י' (ויעוין בליקוטי"מ א), וענין זה של חקיקה ורשימה שייכת ביותר בלימוד חדש, וכדברי המשנה באבות על הלימוד לקטן שהוא כמו דיו כתוב על נייר חדש.

ואפשר להוסיף עוד ב'טעמי המקרא' שב'שמעו' 'הטעם הוא 'מהפך' – לאחר – לימוד ישן, וב'תשמעון' הטעם הם ב'פשטא' – לפנים – לימוד חדש.

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במושת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו זי"ע

"והגר ... אשר בקרבך" (דברים טז יא)

מסירות נפשו של רבי אברהם הגר לשמירת שבת

כפר קטן היה סיניציא, מוריק ובעל מראה מלבב, ששכן בקרבת העיר רוסטוב. מלא היה כפר זה – ביבול עשיר של דגן וירק, גם בעצי פרי היו עמוסים, והלחם מעולם לא חסר מעל שולחנם. אנשי הכפר – רובם ככולם התייירו והסתפחו לנחלת השם, וגם התקרבו לחסידות ברסלב. בראש השנה היו באים לאומן להתפלל עם הקיבוץ. במראהם היו אנשים איתנים וגבוהים בעלי שיעור קומה ורחבי גרם. בקלויז היו שולחנות מיוחדים שהוקצו עבורם. גם עזרת הנשים נגדשה מן הגיירות שהתלוו אל בעליהן לראש השנה באומן. הגרים ונשותיהם עמדו על רגליהם בכל עת התפילה ורק הגיור דמעות כמים ללא הפוגות, כי לקרוא ולהתפלל מתוך המחזור לא ידעו כלל... היה זה החסיד רבי נחום שוסטער, סנדלר במלאכתו, אחד מאנשי התמימים והצדיקים אשר באומאן, ובא לשכון בכפר הגרים, הוא לימדם אלף בית, סידור, חומש, משנה, הלכה ואגדה, וגם הטעימים מתורת רבינו שהחייתה את נפשם ואת רוחם.

בין גרי צדק אלו, היה אחד בשם אברהם, אשר רבי לוי יצחק בנדר העיד כי הכירו אישית, צדיק תמים היה וממתפלל בית הכנסת באומן.

ויהי היום ושלטון הרשע נטפל אל גר הצדק דנן, וגור דינו להישלח לארץ גזירה סיביר – לא יחיד היה אברהם בסיביר הקפואה, מידי יום ביומו נשלחו לשם מאות ואלפי בני אדם אומללים, אשר נמנע מהם אור יום וחיים נורמליים, ורק אל עבודת פרך נועדו.

באחד הימים נודע לראשי המחנה, כי גר הצדק רבי אברהם הוא אדם מלומד ושולט היטב ברזי הקריאה והכתיבה, שהם בורים ונבערים לא שלטו בהן. כיון שכך שלח הממונה על המחנה לקרוא לו והציע בפניו הצעה מפתה: במקום לסכן את חייו מדי יום ביומו בעבודת פרך ובכפור בקרח בחוץ, יעבירו אותו למשרד מוסק היטב, ותפקידו יהיה מעתה ללמד מחכמתו לאחרים.

הצעה כזו הייתה בגדר העברה מגיהנום לגן עדן עלי אדמות... אבל בין הדברים נאמר לו כי יצטרך לעבוד גם בשבת.

כאשר שמע הגר רבי אברהם את הבקשה האחרונה, קפץ ממקומו כנשך נחש, שערותיו סמרו, פניו אדמו ובקול לא לו זעק: "יהודי הנני! אמנם לא מבטן ומלידה, כי אם גר אנוכי... אך אוכל לשבר אוזניכם כי אחד הדברים שמשכו אותי להתגיייר הייתה שבת קודש! האם תחשבו כי אמיר מתנה נצחית ששבת קודש שמה, ברוחה גשמית חולפת בעולם כצלי" הממונים רתחו מחימה נוכח דבריו. הם סילקו אותו מלפניהם בקללה, ומני אז הורע מצבו שבעתיים.

לסיביר הגיע רבי אברהם חסון ובריא בשר, אבל כעבור תקופה קצרה שחה קומתו, רזון פשה בכל גופו וכל כולו הפך לשלד אדם עקב התנאים האיומים והעבודה הקשה.

והיה זה באחד הימים, הגיעה שרה אשתו הייערה לראות את בעלה. לא קלה הייתה דרכה, טלטולים רעים נטלטלה וקשיים רבים היו מנת חלקה עד שהצליחה להגיע ליער העבות בסיביר הנוראה, היא הגיעה מתנשמת, שואלת וחוקרת על בעלה, ובידה צרור מכל אשר השיגה; מעט בגדים חמים, מיני מזונות ומשקה.

כאשר ראתה שרה את בעלה רבי אברהם, לא הכירה אותו, כה שונה היה מראהו. אך כאשר שמעה את קולו ונוכחה כי אדם מיוסר זה הנו בעלה החסון התמיר ובעל הדרת פנים לשעבר, פרצה זעקה מרה מגרונה והיא נפלה מתעלפת תחתה...

כאשר שבה רוחה נזעקה תוך שהיא פוכרת ידיה בצער נורא: "אוי לי שראיתך בכך!..." רבי אברהם הביט בה בשלווה ופניו הקרינו אור מיוחד שאף היא הבחינה בו: "היודעת את שרה, אמר, אין מלים בפי להודות להקב"ה על הניסיון שעמדת בו בסייעתא דשמיא..." שרה הקשיבה בפה פתוח על הצעה שהוצעה לו להמיר את עבודתו המפרכת שסכנת חיים בה לעבודת קלה יחסית בבית נוח ומוסק היטב. "ואתה לא הסכמת!..." – נזעקה ופיה נשאר פתוח.

רבי אברהם משיב בגבורה ועוז: "שמח אני על הקורבן שאני מקריב לשבת קדשנו". "אבל אם תציל את חיך עכשיו, עוד תזכה לשמור שבתות רבות כאשר תשתחרר מפה..." "איני מחפש היתרים – אמר רבי אברהם, כשפניו מביעות עוז ונחישות – מוכן אני למסור נפשי על קדושת השבת – כה אמר, ולא הוסיף לדבר בעניין.

וכשהיה רבי לוי יצחק מספר את סיפורו המזמר, אמר: בסופו של דבר לא עמד גופו המעונה בתלאה, הוא הוציא את נשמתו בערבות סיבירית הקפואה ונטמן ברגבי עפרה הבוצניים, אבל רוחו הכבירה והנשגבה של גר הצדק שליבו בער לשבת ניצחה, היא עלתה והתעלתה מעלה מעלה לשמי רום – אשרי חלקו!

מן תפארת חתא: ישיב העזרים | מנצלים את ה'בין הזמנים'

זְמַנִּים יְקָרִים! רבים הם הַזְמַנִּים שְׁנִמְצְאִים כְּעַת בְּיָמֵינוּ הַזְמַנִּים. הַהֲרֵגָה סוּגֵי אֲפִסִּים זֶה מִתְבָּטֵא, וְכִמּוּ לְמַשֵּׁל הַיְלָדִים בְּאַמְרִיקָה שֶׁגַם הֵם נִסְעוּ לִמְחֻנוֹת נֶפֶשׁ בֵּין הָהָרִים, וְעוֹד דְּגִמָּאוֹת. "כֹּל זָמַן וְעַתָּה" – אוֹמֵר שְׁלֹמֶה הַמֶּלֶךְ בְּ"קִהְלֶת". כֹּל זָמַן יֵשׁ לוֹ אֶת תַּפְקִידוֹ הוּא. מֶה שֶׁקָּשׁוּר לְזָמַן זֶה. אֵת הַעֲבֹדָה וְהַתַּפְקִיד שֶׁקָּשׁוּר לְזָמַן מִסִּים. בְּיָמֵינוּ הַזְמַנִּים יֵשׁ לָנוּ הֲרֵגָה הַזְמַנִּים מִה שֶׁשָּׁוֶה דּוֹקָא לְזָמַן זֶה – וְכֵדָאִי לָנוּ לְנַצֵּל זֹאת. יֵשׁ לָנוּ בְּיָמֵינוּ אֱלֹו הַזְמַנִּים יִתְרֶה לְקִים מְצוּוֹת "כְּבוֹד אֲבִי וְאִם", אֲנוּ נִמְצְאִים יוֹתֵר בְּבִיט, וְאֲנוּ יְכוּלִים לְהִרְוִיחַ כָּל כֶּף הֲרֵגָה מְצוּוֹת דְּאוֹרִיתָא, כֹּל דְּבָר קָטָן שְׁאֲנוּ עוֹשִׂים וְהוֹרִינוּ שְׁמֻחִים מִכֶּף – אֲנוּ מְדוּחִים עוֹד מְצוּוֹת. גַּם הַיְלָדִים שְׁנִמְצְאִים בְּמִחְנוֹת נֶפֶשׁ – יֵשׁ לָהֶם הַזְמַנִּים לְהִתְקַשֵּׁר וּלְדַבֵּר עִמָּם דְּרֵךְ הַסְלָפוֹ, וְלִשְׁמַח אוֹתָם – הֵם מְחַפִּים לָהֶם מֵאוֹד... כֵּן יֵשׁ לָנוּ הַזְמַנִּים לְלַמֵּד לְמוֹדִים תְּדִישִׁים וְקִלִּים מִה שֶׁכָּל הַשָּׁנָה אֵין לָנוּ אֶת הַזָּמַן לָכֶךָ. יִשְׁנִים כָּל כֶּף הֲרֵגָה סְפָרִים בְּתוֹרָתָנוּ הַקְדוּשָׁה, וְבִהְתַּנְעֻצוֹת עִם הוֹרִינוּ אוֹ רְבוּתֵינוּ – הֵם יְכוּלִים לְתוֹת לָנוּ אֶת הַדָּרֶךְ וְהַכּוֹיֵן – מִה קְדָאִי לָנוּ לְלַמֵּד בְּיָמֵינוּ אֱלֹו – גַּם לְבַד. אֲנוּ יְכוּלִים לְסַדֵּר אֶת הַדְּבָרִים שֶׁדְּחִינוּ אֶת זֶה תְּמִיד לְזָמַנִּים אַחֲרִים – עֲכָשׁ זֶה הַזָּמַן. כֵּן אֲנוּ יְכוּלִים גַּם לְקִים אֶת הַחֶצֶה שֶׁל תַּפְלָה וְהַתְּבוּדוֹת וְלִשְׁפֹּף אֶת לְבָנוּ לְפָנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ. עִם מַעֲט מְחֻשְׁבָּה טוֹבָה – נוֹכַח לְמַצָּא הֲרֵגָה דְּבָרִים טוֹבִים שֶׁיִּשְׁאָר לָנוּ לְנִצָּח – דּוֹקָא מִיָּמִים אֱלֹו.

גם טיפות מים קטנות מחלחלים ועוזרים למצבי התייבשות. נזכור, כל טיפה חשובה. ואין מים אלא תורה...

